

Waldemar Furmanek

RECENZJA

Jozef Pavelka, *Ikt a PowerPoint v edukácii k technike a technológiám*, ss. 95, ISBN 978-80-8068-611-6, EAN 9788080686116, wyd. PU v Prešove

Współcześnie nikt nie ma wątpliwości, że wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w procesie kształcenia jest naukowo uzasadnione, celowe i pożądane. Pomimo tej wiedzy trudno jeszcze mówić o powszechności wspomaganie procesów nauczania-uczenia się przez środki informatyczne. Wciąż jeszcze istnieje zbyt wiele barier, ograniczających procesy nowoczesnego kształcenia. Wśród nich można wymienić zbyt niski stopień informatyzacji szkół, a w szczególności klasopracowni przedmiotowych, niewystarczająco przygotowane do tych wyzwań środowisko nauczycielskie, ale także istotne braki w oprogramowaniu edukacyjnym. Dopelnieniem tych niedomagań jest również brak literatury z zakresu projektowania i konstruowania multimedialnych opracowań metodycznych. Wydaje się, że w licznych sytuacjach byłaby ona pomocna dla nauczycieli innowatorów podejmujących trud konstruowania własnych pomocy dydaktycznych dla potrzeb prowadzonych przez siebie przedmiotów. Wbrew obiegowym opiniom o łatwości konstruowania tego typu środków, jest to proces czaso- i pracochłonny. Wynika to z konieczności uwzględnienia podczas projektowania wszelkich uwarunkowań psychorozwojowych, które w efekcie mają decydujący wpływ na skuteczność konstruowanego środka. Biorąc pod uwagę powyższe spostrzeżenia, z uznaniem należy przyjąć publikację J. Pavelki *IKT a PowerPoint v edukácii k technike a technológiám*.

Już we wstępie do publikacji autor dostrzega potrzebę wykorzystania TIK z dwóch ważnych względów. Po pierwsze, jest to skuteczny sposób na zniwelowa-

nie wszelkich niedostatków w wyposażeniu szkół w odpowiednie pomoce dydaktyczne, z drugiej zaś jest skuteczną metodą prowadzenia procesu kształcenia. Dodajmy, że wspomaganie nauczania środkami informatycznymi przedmiotu Technika ma szczególne znaczenie, bowiem przy stopniu złożoności współczesnej techniki umożliwia wyjaśnienie zjawisk i procesów technicznych w sposób jak najbardziej przystępny dla ucznia. Omawiana publikacja w głównej mierze ma wskazać nauczycielom techniki nowoczesne metody i korzyści wynikające ze stosowania TIK. Analiza publikacji J. Pavelki uprawnia do stwierdzenia, że za cel autor stawia sobie przybliżenie wszystkim zainteresowanym nauczycielom procedury opracowywania i konstruowania dobrych od strony dydaktycznej multimedialnych programów dydaktycznych (MPD).

Właściwą część publikacji otwiera słownik ważniejszych pojęć związanych ogólnie z multimediami oraz wybrane pojęcia odnoszące się do programu Power-Point. Pozwala to autorowi w dalszej części swobodnie posługiwać się precyzyjnym językiem bez konieczności dodatkowego objaśniania stosowanych pojęć.

Rozdział pierwszy zatytułowany *Potreba zmien v pristupoch k edukácii*, otwiera dyskusję na temat potrzeby zmian w edukacji. Za punkt wyjścia dla swoich rozważań autor uczynił umiejętności związane z koncepcją kluczowych kompetencji uczenia się przez całe życie. Zostały one sformułowane przez Komisję Europejską w postaci ośmiu kluczowych kompetencji: 1. porozumiewanie się w języku ojczystym; 2. porozumiewanie się w językach obcych; 3. kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne; 4. kompetencje informatyczne; 5. zdolność uczenia się; 6. kompetencje interpersonalne, międzykulturowe i społeczne oraz kompetencje obywatelskie; 7. przedsiębiorczość; 8. ekspresja kulturalna. Zdaniem autora szczególnie ważna jest kompetencja trzecia, tj. kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne, jako te, które integrują ze sobą nauki przyrodnicze. Prowadząc analizę stanu edukacji, w dalszej części J. Pavelka wskazuje na trzy główne kierunki koniecznych zmian w edukacji w Republice Słowackiej. Zalicza do nich: konieczność przyłączenia szkół do sieci Internet, zmiana orientacji edukacji z pamięciowego przyswajania informacji przez uczniów na rzecz indywidualnej aktywności ucznia i rozwiązywania problemów z wykorzystaniem sieci Internet – samokształcenie, konieczność rozwijania umiejętności informatycznych już na poziomie szkoły podstawowej. Do bardzo ważnych zadań autor zalicza konieczność zapewnienia każdemu nowoczesnemu nauczycielowi innowatorowi właściwego warsztatu pracy w postaci niezbędnego sprzętu, przyłącza do sieci Internet i wreszcie wyposażenia go w elektroniczne pomoce edukacyjne. Warto podkreślić, że drogą do sukcesu edukacyjnego, co autor bardzo wyraźnie podkreśla, jest ukształtowanie takiej świadomości nauczyciela, aby sam dostrzegał konieczność wykorzystywania w swojej pracy pedagogicznej technologii informacyjno-komunikacyjnych i było to dla niego źródłem satysfakcji, ale także źródłem i drogą do samodoskonalenia.

Rozdział drugi *Súčasný stav využívania IKT v školských podmienkach, problémy a východiská* stanowi analizę współczesnego stanu wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w warunkach szkolnych w Republice Słowackiej. Czytelnik w tej części odnajdzie liczne odniesienia do niedomagań dydaktycznych i technicznych występujących w procesie kształcenia, które zdaniem autora wynikają przede wszystkim z ugruntowanych stereotypów kształcenia, ale również z nie zawsze odpowiednio przygotowanej i zmotywowanej do wdrażania nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych kadry nauczycielskiej, słabych motywacji uczniów idących w parze z niskimi umiejętnościami informatycznymi. Z innych typowych niedomagań wskazano na braki w wyposażeniu szkół w sprzęt informatyczny. Bardzo ważnym czynnikiem przyczyniającym się do zastoju w edukacji wspomaganej środkami informatycznymi jest brak na rynku dedykowanych do zastosowań szkolnych multimedialnych programów dydaktycznych. Ostatni z wymienionych czynników stał się przyczynkiem do rozpoczęcia prac w ramach grantu KEGA, pod kierunkiem autora, nad opracowaniem konkretnych multimedialnych programów dydaktycznych dla potrzeb przedmiotu Technika dla szkół podstawowych.

Prečo začať tvoriť a využívať prezentácie? to trzeci rozdział publikacji, traktujący o pozytywnych i negatywnych stronach wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych i multimedialnych programów dydaktycznych w procesie nauczania. Autor prezentuje spojrzenie na omawianą problematykę z punktu widzenia ucznia i nauczyciela. W podsumowaniu rozdziału autor konkluduje, że umiejętności (kompetencje) informatyczne oraz umiejętność wykorzystywania zasobów Internetu muszą stać się częścią wykształcenia, która pozwoli zrozumieć i ocenić potencjalne możliwości w pozyskiwaniu nowych informacji i ich efektywnym wykorzystaniu.

Rozdział czwarty *Didaktické aspekty využívania IKT a tvorby multimedialných didaktických programov pre edukačný proces* został poświęcony zagadnieniom tworzenia multimedialnych aplikacji dydaktycznych na bazie powszechnie znanego komponentu pakietu biurowego firmy Microsoft Office. Autor zwraca szczególną uwagę na konieczność prakseologicznego podejścia do konstruowania multimedialnego programu dydaktycznego. Wymienia w kolejności wszystkie czynności, jakie powinny wystąpić podczas konstruowania MPD, a także cechy konstytutywne takiego programu. Nie bez znaczenia pozostaje również odniesienie do pryncypiów nauczania prowadzonego w oparciu o MPD. Pokrótce autor omawia: motywację ucznia, pogładowość, sprzężenie zwrotne uczeń–program multimedialny, aktywność, samodzielność, systematyczność, wiązanie teorii z praktyką.

Plánovanie práce učiteľa technickej výchovy, to kolejny rozdział publikacji, której trzonem jest planowanie pracy dydaktycznej nauczyciela przedmiotu Technika. Na prezentowanych w publikacji schematach autor omawia krótko- i długofalowe przygotowanie procesu kształcenia w zakresie techniki, komentując przy tej okazji kolejne kroki planowania. W formie tabelarycznej został zaprezentowany

caloroczny ramowy plan nauczania przedmiotu dla piątego rocznika szkoły podstawowej. Przytoczony materiał w dalszej kolejności stał się podstawą do przeprowadzenia analizy dydaktycznej materiału nauczania.

W rozdziale szóstym – *Čo je prezentácia v programe PowerPoint?* – zasygnalizowano możliwości programu prezentacyjnego PowerPoint. Bezpośrednią kontynuacją rozdziału szóstego jest rozdział noszący tytuł *Základné pravidlá prípravy prezentácie v programe PowerPoint*. Już we wstępie do rozdziału J. Pavelka zwraca uwagę na fakt, że zapewnienie skuteczności nauczania wspomaganego przez MPD będzie możliwe tylko wówczas, gdy w fazie projektowania i realizacji zostaną spełnione kryteria dydaktyczne i techniczne. Ponadto autor wskazuje na właściwości, jakim powinien odpowiadać dobrze przygotowany program.

Rozdział ósmy – *Tvorba multimedialnej prezentácie v PowerPoint pre technickú výchovu* jest rozwinięciem uprzednio prezentowanych rozważań teoretycznych. W tym rozdziale następuje konkretyzacja dotychczasowych uogólnień do kolejnych faz projektowania MPD, począwszy od fazy przygotowania, a skończywszy na fazie realizacji MPD.

Rozdział dziewiąty – *Konkrétny postup tvorby prezentácie v programe PowerPoint* jest rodzajem instruktażu udzielanego czytelnikowi, w jaki sposób przystąpić do tworzenia prezentacji multimedialnej w programie PowerPoint. Autor przeprowadza czytelnika krok po kroku po kluczowych opcjach programu, począwszy od uruchomienia programu, poprzez wybór szablonów slajdów, ustalenia parametrów tła, osadzanie obiektów statycznych oraz klipów wideo, tworzenie animacji itd. Dla nauczycieli rozpoczynających pracę z programem jest to bardzo dobry przewodnik metodyczny. W odróżnieniu od innych publikacji traktujących o możliwościach programu PowerPoint, ten rozdział pozwoli czytelnikowi (nauczycielowi) przygotować program multimedialny nie tylko efektowny, ale przede wszystkim efektywny, a to jest właśnie głównym celem wspomaganego nauczania środkami informatycznymi.

Podsumowując recenzowaną publikację, należy zwrócić uwagę na jej aktualność. Poruszana przez J. Pavelkę problematyka dotyczy bardzo istotnych z punktu widzenia metodyki nauczania wspomaganego przez MPD zagadnień, bowiem kompleksowo odnosi się do zasad konstruowania i wykorzystywania multimedialnych programów dydaktycznych w procesie nauczania. Z omawianą pozycją literaturą powinni zapoznać się wszyscy studenci kierunków o specjalności nauczycielskiej, a przede wszystkim kierunku edukacja techniczna.